

2.4 Voorbeelden van focusgroep- en interviewonderzoek

Verwachtingspatronen bij nieuws

Coleman, S., Morrison, D.E., & Anthony, S. (2011). A constructivist study of trust in the news. *Journalism Studies*, 13(1), 37-53.

Wat verwachten Britse consumenten van het nieuws? De auteurs vroegen het aan vijf focusgroepen uit een stad in Noord-Engeland, samengesteld door een ingehuurd selectiebureau. Uit de studie blijkt dat nieuws aan drie voorwaarden moet voldoen. Ten eerste moet nieuws bruikbaar zijn. Consumenten verwachten dat nieuws hen in staat stelt om zowel maatschappelijke ontwikkelingen te volgen als persoonlijke voldoening te bereiken. Bruikbaarheid veronderstelt ook begrip. Een belangrijke verwachting is dat het nieuws helder maakt waar het over gaat. Een tweede groep van respondenten schuift betrouwbaarheid naar voren als voornaamste behoefte. Nieuws moet houvast bieden in een complexe, veranderende wereld. Opvallend is dat lokaal nieuws als betrouwbaarder wordt gezien dan buitenlands nieuws, omdat lokaal nieuws makkelijker te controleren is. Ten derde moet nieuws vermaken. Het wel en wee van beroemdheden voorziet in een niet te onderschatten publieke behoefte naar escapisme en sensatie.

Virtuele focusgroep

Schmitz Weiss, A., & De Macedo Higgins Joyce, V. (2009). Compressed dimensions in digital media occupations. *Journalism*, 10(5), 587-603.

Een verkennend, virtueel focusgroepsonderzoek naar de impact van globalisatie en digitale technologie op de beroepsperceptie van journalisten. Via een e-mailsneeuwbal werden 16 online journalisten gerekruteerd uit Europa, Latijns-Amerika en Noord-Amerika. Een ingehuurde moderator leidde drie synchrone chatgesprekken, telkens met andere deelnemers. Digitale nieuwsmedia moedigen interactiviteit aan tussen publiek en journalist. Dat wordt als positief ervaren door de journalisten, met name wanneer het publiek feedback geeft of wanneer het publiek actief meewerkt aan verhalen. Een andere bevinding was dat digitale technologie zowel internationale als lokale nieuwsvoorziening beter en sneller maakt. Daartegenover staat dat de werkdruk hoger ligt. Het nieuws moet altijd actueel zijn, liefst 24 uur per dag.

Mediatraining voor journalisten

Muchtar, N., & Hanitzsch, T. (2013). Culture clash. International media training and the difficult adoption of Western journalism practices among Indonesian radio journalists. *Journalism Practice*, 7(2), 184-198.

Na de val van het regime in 1998 begon Indonesië aan de heropbouw, mede dankzij de steun van internationale hulporganisaties. Mediatraining was een cruciaal onderdeel van die steun. Dit artikel onderzoekt de effectiviteit van trainingsprogramma's voor radiojournalisten. Vijf focusgroeps gesprekken in evenveel Indonesische steden werden afgenomen en vertaald naar het Engels. Aan de focusgroepen namen 30 ervaren radiojournalisten deel die trainingssessies hadden gevolgd. De deelnemers zagen de voordelen in van de trainingen, maar vonden het lastig om de westerse aanpak in de praktijk te brengen. Oorzaken waren culturele en bedrijfskundige verschillen, thematische diversiteit en toegang tot technologie.

► Een interessante verdieping op de focusgroep kun je lezen in dit artikel uit de Guardian:
<https://www.theguardian.com/news/2018/feb/06/talk-is-cheap-the-myth-of-the-focus-group>

3.4 Surveyonderzoek

Politici en journalisten

Albæk, E., Dalen, A. van, & Vreese, C. de (2011). Suspicious minds: Explaining political cynicism among political journalists in Europe. *European Journal of Communication*, 26(2), 147-162.

Dit artikel onderzoekt de relatie tussen politici en journalisten in het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Duitsland en Spanje. De empirische basis voor de studie is een survey onder meer dan 400 politieke verslaggevers. Spaanse journalisten zijn het meest cynisch. Journalisten zijn cynisch als ze een negatieve kijk hebben op de rol van spindoctors en geloven dat politici de media gebruiken als podium om in de belangstelling te komen. Ook de politieke invloed van journalisten op de inhoud van nieuwsberichten komt ter sprake.

Publieke omroep

Dhoest, A., Bulck, H. van den, Vandebosch, H., & Dierckx, M. (2012). De publieke-omroepopdracht in de ogen van het publiek: survey-onderzoek naar de toekomstige taak van de Vlaamse publieke omroep. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 40(2), 135-156.

In dit onderzoek is aan ruim 1500 Vlamingen gevraagd naar de verwachtingen over de VRT. Er werden vragen gesteld over de inhoud, het publiek en het onderscheidende karakter van de publieke omroep. De Vlamingen blijken voorstander van een brede publieke omroep met een sterke focus op entertainment (naast informatie), gericht op een breed publiek. Tegelijkertijd geloven ze dat de instelling zich moet onderscheiden van haar concurrenten door kwaliteit, sociale verantwoordelijkheid, culturele identiteit en (in het bijzonder creatieve) innovatie. Hoewel het publieke debat gedomineerd lijkt te worden door de idee dat cultuur en onderwijs belangrijker zouden moeten zijn dan entertainment, is dat idee slechts representatief voor 20% van de hoger opgeleide Vlamingen.

Angst voor criminaliteit

Kohm, S.A., Waid-Lindberg, C.A., Weinrath, M., O'Connor Shelley, T., & Dobbs, R.R. (2012). The impact of media on fear of crime among university students: a cross-national comparison. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 54(1), 67-100.

Wat is de impact van verschillende vormen van mediaconsumptie op angst voor criminaliteit? Met behulp van surveygegevens verzameld bij drie universiteiten in de Verenigde Staten en Canada laat dit artikel zien dat er duidelijke verschillen zijn tussen Canadese en Amerikaanse studenten. Canadese studenten zijn banger voor gewelddadige criminaliteit dan Amerikaanse. De impact van media op de angst verschilde tussen de twee groepen, maar bij de Amerikanen was de invloed breder dan bij de Canadezen.

4.4 Voorbeelden van focus- en interviewonderzoek

Bestaande informatie bundelen

Anderson, C.W. (2013). What aggregators do: Towards a networked concept of journalistic expertise in the digital age. *Journalism*, 14(8), 1008-1023.

Een combinatie van kwalitatieve inhoudsanalyse, participerende observatie en semigestructureerde interviews over expertise en digitale journalistiek. Het vertrekpunt is een inhoudsanalyse van een debat over het verschil tussen 'originele' journalistiek en 'nieuwsaggregatie'. Opvallend is de negatieve houding van mediabonzen ten aanzien van online journalistiek en de aanname dat online journalistiek en eigen nieuwsgaring twee fundamenteel verschillende activiteiten zijn. Vervolgens is veldwerk gedaan en zijn interviews gehouden met journalisten op redacties in New York, Washington DC en Philadelphia. Uit de dagelijkse routine van professionele 'content aggregators' blijkt dat ze naast het consumeren van erg veel

nieuws vooral bestaande informatie bundelen, structureren, herschrijven en illustreren. Nieuwe informatie aanbrenge wordt door de informanten niet vermeld als een toegevoegde waarde.

Verbreden en afstand nemen

Hout, T. van, Pander Maat, H., & Preter, W. de (2011). Writing from news sources: The case of Apple TV. *Journal of Pragmatics*, 43(7), 1876-1889.

Volgens critici laat de kwaliteit van krantennieuws te wensen over. Te weinig eigen nieuws en te veel tweedehandsnieuws van bedrijven en persbureaus. Dit artikel onderzoekt hoe journalisten bestaande kopij verwerken aan de hand van een gevalstudie over de lancering van een nieuw Apple-product. Terwijl de journalist zijn artikel schreef, registreerde speciale software de toets-aanslagen en muisbewegingen en maakte een ander programma een schermopname van het schrijfproces. De eerste auteur observeerde de journalist tijdens het schrijfproces op de redactie, en meteen na afloop nam hij een interview van hem af. Uit de data blijkt dat de journalist twee inhoudelijke stappen zet: hij verbreedt de invalshoek van het persbericht door nieuwe informatie in te vlechten en hij neemt afstand van promotionele beweringen in het persbericht door ze toe te schrijven aan een pr-manager. De combinatie van routine en creativiteit laat de beperkte toegevoegde waarde zien van de journalistieke omwerking van een persbericht.

Duitse Slotters

Boyer, D. (2011). News agency and news mediation in the digital era. *Social Anthropology*, 19(1), 6-22.

Een studie over 'slotters' bij een Duits persbureau. Slotters zijn nieuwscoördinatoren die uit de permanente stroom aan digitale informatie bepalen wat aandacht verdient en daarmee ook welke informatie nieuws wordt. Slotters werken onder grote druk. Ze houden drie beeldschermen bij, en een vierde om te mailen, te schrijven en te filteren. Snelheid is essentieel en de angst om een belangrijk bericht te missen groot. Van de naar schatting 4000 tot 5000 items die per shift van maximaal vijf uur over hun beeldschermen rollen, verdwijnt 95% direct in de prullenbak. De overige 5% wordt geselecteerd op basis van ervaring en gevoel. Hoe doen die slotters dat? Aan de hand van veld-observaties en interviews identificeert de auteur vijf algemene criteria: nationale relevantie, maatschappelijke prominentie, actualiteitswaarde, spektakelwaarde en uitzonderlijkheid. Verder spelen inschattingen over 'wat er leeft' bij het publiek een grote rol.

5.4 Media-onderzoek

Foto's en geheugen

Strange, D., Garry, M., Bernstein, D.M., & Lindsay, D.S. (2011). Photographs cause false memories for the news. *Acta psychologica*, 136(1), 90-104.

Wat is het effect op het geheugen als onware nieuwsberichten vergezeld gaan van foto's? De onderzoekers vroegen mensen om nieuwskoppen te lezen waarvan sommige waar en andere onwaar waren. De helft van de krantenkoppen verscheen met foto's die zijdelings waren gerelateerd aan het evenement; andere koppen werden gepresenteerd zonder foto's. Proefpersonen moesten aangegeven of zij zich het evenement precies herinnerden, ervan wisten, of geen van beide. De foto's leidden ertoe dat mensen zich veel vaker onware nieuwsberichten onmiddellijk en vol vertrouwen herinnerden. Op basis van theorie over Bron Monitoring Framework concluderen de onderzoekers dat mensen, als ze een oordeel moeten uitspreken, blijkbaar minder op hun geheugen en meer op andere heuristische processen vertrouwen: hoewel ze zich iets niet (kunnen) herinneren, interpreteren ze toch de foto's als bewijs voor de koppen en lijkt het alsof ze zich het nieuwsfeit

toch herinneren. Dat lijkt een beetje op het proces waarbij je van een jeugdherinnering soms ook niet meer weet of je je het feit zelf herinnert of van een foto.

Racisme en geweld op tv

Mastro, D., Lapinski, M.K., Kopacz, M.A., & Behm-Morawitz, E. (2009). The Influence of Exposure to Depictions of Race and Crime in TV News on -Viewer's Social Judgments. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 53(4), 615-635.

In deze studie onderzochten de onderzoekers de relatie tussen blootstelling aan televisienieuws waarin gewelddadige criminaliteit gerelateerd wordt aan ras en de oordelen van kijkers in het echte leven. Zowel het geslacht van de kijker als dat van de dader blijkt van invloed op de kenmerken die men aan daders en slachtoffers toekent.

Gezondheidsnieuws

Hinnant, A., Oh, H.J., Caburnay, C.A., & Kreuter, M.W. (2011). What makes African American health disparities newsworthy? An experiment among journalists about story framing. *Health Education Research*, 26(6), 937-947.

Nieuwsberichten met gezondheidsinformatie benadrukken niet zelden verschillen tussen raciale groepen. Zo wordt bij nieuws over huidkanker bijvoorbeeld vaak gewezen op het verschillende verloop en de verschillende risico's bij blanken en zwarten. Dit onderzoek betreft de vraag hoe medisch journalisten de nieuwswaardigheid beoordelen van verhalen die ras--specifieke gezondheidsinformatie vermelden in twee verschillende frames: ongelijkheid of vooruitgang. In een dubbelblind gerandomiseerd experiment lazen 175 medisch journalisten een nieuwsverhaal over darmkanker met ofwel het verschilframeverhaal ofwel het vooruitgangsframeverhaal op darmkanker. De journalisten beoordeelden het verschilframe gunstiger dan het vooruitgangsframe in elke categorie op een samengestelde nieuwswaardeschaal.

6. Kwalitatieve inhoudsanalyse

Sensatie over klonen

Jensen, E. (2012). Scientific Sensationalism in American and British Press Coverage of Therapeutic Cloning. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 89(1), 40-54.

Dit onderzoek gaat over de productie en inhoud van de berichtgeving over 'klonen voor medische doeleinden' in de Verenigde Staten en Engeland. De onderzoekers onderzochten ruim 5000 nieuwsartikelen en hielden en analyseerden interviews met journalisten die schreven over dit onderwerp. De onderzoekers signaleren een 'dialectiek van hoop en vrees'.

Noorse angst voor dik zijn

Malterud, K., & Ulriksen, K. (2010). 'Norwegians fear fatness more than anything else'—A qualitative study of normative newspaper messages on obesity and health. *Patient Education and Counseling*, 81(1), 47-52.

Doel van deze studie is het discours over zwaarlijvigheid in Noorwegen in kaart te brengen. Er is gebruikgemaakt van een kwalitatieve analyse met data uit vijf Noorse kranten met berichten over lichaamsgewicht. Onderzoeksmethode was 'discourse analyse' in combinatie met 'systematic text

condensation', beide varianten van kwalitatieve inhoudsanalyse.¹ De resultaten laten twee belangrijke normatieve domeinen zien in het discours. Aan de ene kant wordt gewaarschuwd tegen obesitas vanuit een esthetisch oogpunt: je schoonheid zou eronder lijden als je gewicht toeneemt. Deze teksten koppelen magerheid aan aantrekkelijkheid en genot, en suggereren daarmee dat dikke mensen lelijk zijn en ongelukkig. Aan de andere kant wordt obesitas geplaatst in het kader van gebrek aan controle, en wordt obesitas gekoppeld aan gulzigheid, gebrek aan verantwoordelijkheid en slechte gezondheid.

Antisemitische journalist

Hindman, E.B., & Thomas, R.J. (2013). Journalism's 'Crazy Old Aunt' Helen Thomas and Paradigm Repair. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 90(2), 267-286.

Witte Huis-correspondent Helen Thomas trok zich abrupt terug in de zomer van 2010 nadat ze een aantal opmerkingen had gemaakt die als antisemitisch geïnterpreteerd werden. Deze casestudie onderzoekt met de theorie over paradigm repair en met attributietheorie middels een kwalitatieve inhoudsanalyse ('ethnographic content analysis') hoe mainstream journalisten de reputatieschade aan hun beroep herstellen. De onderzoekers vinden drie bewegingen. Ofwel journalisten dekken haar af en zeggen dat Helen -Thomas' carrière na jaren van journalistieke excellentie nu tot een natuurlijk eind komt, ofwel dat haar opmerkingen werden veroorzaakt door seniliteit, ofwel ze veroordelen haar opmerkingen gewoon als racistisch. In de praktijk leidde het ertoe dat de standaard voor objectiviteit verhoogd werd.

7 Kwantitatieve inhoudsanalyse

Berichten over klimaatverandering

Dotson, D.M., Jacobson, S.K., Kaid, L.L., & Stuart Carlton, J. (2012). Media Coverage of Climate Change in Chile: A Content Analysis of Conservative and Liberal Newspapers. *Environmental Communication: A Journal of Nature and Culture*, (6)1, 64-81.

De onderzoekers voerden een kwantitatieve inhoudsanalyse uit naar de berichtgeving over klimaatverandering in Chili. Ze vergeleken daarbij de conservatieve krant *El Mercurio* met de liberale krant *La Nación*. Ze bekeken 1628 artikelen die waren gepubliceerd in 2003, 2005 en 2007, met als zoekterm 'klimaatverandering' of 'opwarming van de aarde'. Ze analyseerden frequentie, inhoud, afbeeldingen en frames. De gevonden verschillen liegen er niet om: De liberale krant publiceerde twee keer zo veel artikelen die twee keer zo lang waren en vier keer zo veel illustraties bevatten over klimaatverandering. De liberalen representeerden ook een grotere diversiteit aan frames dan de conservatieve krant. De overheid was in beide kranten de belangrijkste bron.

Balans in het wereldnieuws

Figenschou, T.U. (2010). A voice for the voiceless?: A quantitative content analysis of Al-Jazeera English's flagship news. *Global Media and Communication*, 6(1), 85-107.

Al-Jazeera Engels is een Engelstalige nieuwszender die nieuws uit het Midden-Oosten uitzendt over de gehele wereld. Belangrijk doel van de zender is de balans in het wereldnieuws te brengen, zodat er een

¹ Zie over deze manier van inhoudsanalyse bijvoorbeeld: Malterud, K. (2012). Systematic text condensation: a strategy for qualitative analysis. *Scandinavian Journal for Public Health*, 40(8), 795-805. Een introductie in Discourse Analysis kun je vinden in een artikel van Harry van den Berg, in het tijdschrift *KWALON*: Berg, H. van den (2004). Discourse Analyse. *KWALON*, 26(9), 29-39. Het artikel staat integraal op internet. Lezenswaardig in dit kader is ook de klassieker van Teun van Dijk: Dijk, T. van (1988). *News as Discourse*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum. Ook dat boek staat integraal op internet.

evenredige hoeveelheid nieuws over het zuiden – dat is Afrika en de Arabische landen – van de wereld is. Het onderzoek stelt vast dat Al-Jazeera inderdaad meer nieuws uitzendt van en over het zuiden dan het over noorden. Het nieuws over het zuiden is ook diepgaander en er werken meer correspondent op zuidelijke onderwerpen. Mannelijke, onafhankelijke elites zijn echter de meest voorkomende en gezaghebbende nieuwsbronnen. Hoewel de zender de potentie heeft een ander nieuwsgeluid te laten horen, weerspiegelt het bronnengebruik voorlopig nog de politieke vooringenomenheid en elite-georiënteerdheid, die zo kenmerkend is voor mainstream internationaal nieuws.

Mannen en vrouwen op tv

Hether, H., & Murphy, S. (2010). Sex Roles in Health Storylines on Prime Time Television: A Content Analysis. *Sex Roles*, 62(11), 810-821.

Zijn mannen inderdaad vaker op televisie en vervullen ze daar belangrijkere rollen? Dat onderzochten Hether en Murphy in deze studie naar gender in primetime televisie-uitzendingen. Met een inhoudsanalyse van 1291 aan gezondheid gerelateerde onderwerpen van drie seizoenen van tien populaire Amerikaanse tv-programma's maten ze de frequentie van de mannelijke en vrouwelijke personages in prominente rollen en hoe verhaallijnen verschilden met het geslacht van de zieke of gewonde. En ja: mannen waren in de meerderheid. Bovendien waren onderwerpen met een mannelijke zieke of gewonde ernstiger van toon, vonden vaker plaats in een medische setting en hadden een hogere educatieve waarde.